

PÅVERKAR EN MODERN AVELSSTRATEGI SRB- RASENS FORTLEVAD I EN BLANDBESÄTTNING?

Då vi ganska ofta diskuterar avel då vi pratar vid frågade jag Christina Winblad, Womtorp, i höstas om de liksom vi hade en känsla av att fler röda kor än svarta seminerades med kött. Vi har båda blandade besättningar och har under senare år ökat både användningen av X-vikdoser och andelen köttas.

”Om man vill behålla rasandelarna i en blandbesättning måste man vara medveten om att nivån på NTM skiljer mellan raserna och då aktivt bevaka båda rasernas andel vid avelsplanering och vid uppföljning av avelsstrategin.”

Det är lätt att glömma bort att NTM-nivån för Holstein oftast ligger högre än för SRB. Att de olika delindexen inte kan jämföras mellan raser är ju en självklarhet. Den genomsnittliga korshöjden på en Holsteinko är ju högre än för SRB. En SRB ko har lägre andel dödfödda kalvar osv., men att själva NTM ligger på olika nivå kanske inte är lika självklart. Vad kan då hända om man använder NTM (som är ett mycket bra hjälpmedel att jämföra kor inom samma ras) i en blandad besättning. Vi vill behålla våra ”easy going” SRB kor och fortsätta använda oss av NTM i avelsarbetet.

Under många år har det puffats för en ökad köttas användning och det med rätta. Vissa kor vill man av olika anledningar inte ha en avkomma efter, och dels ökar värdet på tjurkalven. Vid en relativt sett låg andel kött så hamnar nog köttasemineringsarna på den del av korna som för ögat utmärker sig negativt. Börjar man använda en högre andel kött, 30-50 %, och samtidigt seminera med könssorterade doser på kvigorna, måste man jobba efter andra kriterier. Hos oss är NTM rätt självklart, speciellt då alla renrasiga kalvar genomtestas och vi vet mycket mer om djuret än vi gjort tidigare. Självklart ska vi seminera med mycket kött och könssorterat men vi tar hänsyn till på vilka djur det hamnar och jobbar med olika nivåer för olika raser. Hos oss finns inte problemet hos korna då vi ökat besättningen och har fler yngre SRB än Holsteindjur för tillfället. Men om vi tittar på kvigorna så kan man tydligt se att nivån på SRB-djuren är lägre. Se bild från Nyckeltal Avel på Mina sidor (Växa)

KVIGOR ÄLDRE ÄN 1 ÅR

Ras	Antal	Bes. medeltal	Ras medeltal	Diff
SRB	61	10,4	3,3	7,1
HOL	52	12,9	3,2	9,7

Vi seminerar med kött även på kvigorna. Skulle vi seminera de 20 % med sämst NTM med köttspärma och de 20% med bäst NTM med könssorterat skulle 23 % (14 stycken) av de röda djuren semineras med kött och 17 % (9 stycken) av de svarta. Värre är att 10 % (6 stycken) av de röda

kvigorna skulle ha seminerats med könssorterat och 33 % (17 stycken) av de svarta. Det kan gå fort att minska andelen röda djur i besättningen om man inte har en strategi.

Exempel från Womtorp

I avelsstrategin som vi gör en gång om året jobbar vi med följande styrande parametrar: NTM, mjölkindex, mjölkbarhet, klövhälsa och juverhälsa samt att få bort ytterligheterna i storlek i båda raserna. Vi genomtestar liksom Botans alla hondjur. I vår besättning har inte antal djur förändrats speciellt mycket sista åren. Enligt tabellen nedan (hämtad från VÄXA Nyckeltal Avel), så ser det inte ut att vara så stor skillnad mellan raserna i NTM-nivå i de olika kategorierna djur. Vi har också senaste åren kunnat sänka vår rekryteringsprocent, vilket har gjort det mer intressant att seminera med kött. Då måste man också ställa sig frågan om hur det kommer att påverka vår besättning på kort och lång sikt? Vill vi fortfarande ha en blandad besättning SRB/Holstein (ca 50/50)? Måste vi utifrån det ändra något i avelsstrategin?

	SRB%	medel NTM	Holstein%	medel NTM
Aktiva kor	58,3	5,0	41,7	5,2
Kvigor >1 år	60,9	8,6	39,1	8,3
Kvigor <1 år	59,3	13,8	40,7	15,1
Kom. kalvnin.	57,8	16,6	42,2	8,7

Vad händer om man går in och studerar hur köttas användningen påverkas i besättningen? Tittar vi på ”Aktiva korna” enligt tabell och tar de 20 % som har lägst NTM, och på dessa väljer kött, så utgör SRB-korna 48 % av dessa kor. Har vi istället en målsättning att använda 30 % kött och bara går efter NTM, hamnar kött på 58 % av SRB korna. Samma 59 % blir det om man går upp till 40 % köttandel av semineringsarna.

Om vi liksom i Botans exempel tittar på kvigor, men då < 1 år, så har vi 97 stycken som är genomtestade. Väljer man att seminera de 20 % av djuren med lägst NTM med kött, kommer 10 stycken (52 %) att vara röda och 9 stycken (48 %) svarta, vilket nära nog motsvarar rasfördelningen. Tittar man däremot på samma sätt bland de 20 % med högst NTM och som är tänkta att semineras med könssorterat är endast 6 stycken (32 %) röda och 13 stycken (68 %) att vara svarta. Där missgynnas den röda kons fortlevande pga. att det kommer att födas mycket färre SRB-kvigelkalar. Här återspeglas den NTM-nivån som Holsteindjuren har.

Om man vill behålla rasandelarna i en blandbesättning måste man vara medveten om att nivån på NTM skiljer mellan raserna och då aktivt bevaka båda rasernas andel vid avelsplanering och vid uppföljning av avelsstrategin.

Text: Kristina Pershagen Samuelsson, Botans och Christina Winblad, Womtorp